

Duke Antal Grassalkovich had some Roman Catholic Germans to settle down at Vaskútpuszta between 1742 and 1757. Only 8.5% of the German settlers came from abroad. Most of them (nearly 75.0%) came from Hungarian settlements of German nationality having been settled down there before (Hajós, Nemesná-dudvar, Csátalja, Császártöltés and Baja). They were the so called 'secondary settlers'.

The population of German nationality in Hungarian settlements was made to run the gauntlet after World War II due to enforced migrations. It led the national conversion in some cases. On 20 November 1945 the Allied Control Commission decided on the transmigration of the German nationality into Germany from Hungary too. It was to be a collective exodus of German nationality.

When we make the balance of the Germans displaced from Vaskút, the figures show 2,692 persons (almost 75% of the settlement's population in 1941) being forced to leave their homeland between 1945 and 1948. As 'Csangos' from Bácska, Hungarians transmigrated from the Csallóköz Region and ex-cotters from other parts of the Great Plain were settled down, the German national character was greatly reduced. It was intensified by the rapid assimilation of the Germans, who had been having national identity problems for 20–25 years already. Consequently, by the 1990s Hungarian nationality became both the absolute and relative national majority at Vaskút too.

Though the population of the village has been suffering a lot in the course of history, the ground-plots and buildings have not transformed basically. Their study can reveal a lot about the local rural society, or, to put it more precisely, it can 'reflect' the social conditions for a long time.

The high quality farming ensured high income for the very hard working German farmers risen into the middle class by the end of the 19th century. Therefore their buildings were well constructed, good looking and lasting dwellings. The buildings at Vaskút had an almost urban eclectic feature and good condition. It is the explanation for the 'modernization wave' of the 20th century could not ruin the original settlement structure as it did in a lot of other villages, bringing about a higher level of infrastructure, but a lower level of aesthetic value. So the rather slow development hardly could re-structure the nice old setting, and it can be called 'taking the gilt off gingerbread'.

The inner structure of the settlement is defined first of all by the time of settling. The former want of social separation is still best expressed in the three oldest, parallel streets making up the core of the settlement. Among the Germans (the former majority) this separation was based on their financial and economic status rather than on their nationality. On the other hand, with the Catholic Serbs and Croats, being the minority, social separation was based upon their ethnic unity rather. The size of the ground-plots and buildings, the built up area developed in unbroken row, yet being occasionally discontinuous and the distance from the core of the settlement all reflect the financial situation of the old owners.

In the parts of the village that has been formed since the 19th and 20th centuries, social segregation has been directed by the financial conditions at the cost of the ethnic relations (as it is the case with the accumulation of dwellings owned by middle class and lower class farmers, cotters, intellectuals, pretty bourgeoisie, Gypsies and Jews e.g.).

The functionally divided, though not yet well developed, system of centres in such a small settlement as Vaskút is a very rare phenomenon.

Translated by I. TÓZSA

Page, S.: *Urban Tourism (A városi turizmus)*. – Routledge, London–New York, 1995, 270 p.

Stephen PAGE, az aucklandi Massey University Albany Turizmus Tanszékének docense a nemzetközi idegenforgalmi szakirodalom területén is hiánypótlónak mondható szakkönyvet jelentetett meg a Routledge Kiadó gondozásában. A kiadó előszava szerint a könyv kiváló segédeszközül szolgálhat a turizmus és a szabadidős tevékenység tanulmányozását, kutatását választó egyetemi hallgatók, ill. diplomások számára. Integrált, holisztikus szemlélettel közelíti meg a turizmus egyik jellemző típusának, a városi idegenforgalomnak a természetét, megjelenítve a kérdéskör elméleti és gyakorlati összetevőit. A szerző 7 fejezetben tárgyalja

a világgazdaság egyre meghatározóbb szelétének, az idegenforgalomnak a többfunkciós városi térben jelentkező elemeit és hatásait, folyamatosan kihangsúlyozva a fogadóhely és a vendég között fennálló állandó kölcsönhatást.

A könyv szerkezete is elősegíti annak gyakorlati hasznosítását. Minden fejezete széleskörű szakirodalmi megalapozottsággal mutatja be a tárgyalandó kérdéskör nemzetközi tudományos vitáit, majd a szerző gondosan megválasztott esettanulmányokkal támasztja alá saját véleményét. A fejezetek végén levonja tömören megfogalmazott következtetéseit, amelyek jól definiált szintézisét adják a vizsgált témakörnek, majd – az esetleges ismétlést, ill. számonkérést elősegítendő – kérdéseket fogalmaz meg az olvasó számára. Legvégül korszerű szakirodalmat ajánl a témakörben még inkább elmerülni szándékozó kutatók részére.

A könyvben szereplő 31 ábra (folyamatábrák, modellek, kartogrammok) és a 11 fekete-fehér fénykép szemléletesebbé, érthetőbbé teszi az adott fejezetben tárgyalt problémakört, elősegíti annak térbeli elhelyezését. A döntően 1990/91-es adatokat tartalmazó táblázatok betekintést adnak a világ turizmusának számszerűsíthető folyamataiba, Európa nagyvárosainak aktív turizmusától a Japán szállodák kihasználtsági fokáig.

PAGE könyvében kitűnően jeleníti meg azt a folyamatot, amelyben az „idegenforgalmi ipar” kibontakozik és fokozatosan áthatja, „lefedi” a városi társadalom és gazdaság egészét. A városi polgár mint turista fogyasztóként lép fel a meglátogatott helyen, de mint állandó lakos közvetve, vagy közvetlenül is fogadójává, kiszolgálójává válhat a lakóhelyére érkező vendégnek. A gazdaság szerepe is kettős, egyrészt ellátja a turistapiacot, másrészt saját polgárainak olyan megélhetést biztosít, amelyből azok a fogadóterületen fogyasztóként léphetnek fel.

A városi környezetben megjelenő turizmusnak nincs olyan jól körülhatárolható tulajdonsága, amely társítható lenne a város fontosabb funkcióival. Ennek okát PAGE abban látja, hogy az idegenforgalom ellátásának, kiszolgálásának elemei a legtöbb esetben összefonódnak más városi funkciókkal, így az önkormányzatok ritkán érzékelik a turizmust mint a városi gazdaság egyik fontos elemét (kivéve az idegenforgalmi központokat). Az idegenforgalmat járuléknak tekintik, amely időszakos jellegű és mulandó, így az alkalmazott és akadémiai kutatásokban is háttérbe szorult annak átfogó vizsgálata, hogy a turizmusnak milyen hatása van a városi fogadóhelyekre.

Az önkormányzatok az adott területen jelentkező turizmust is egyfajta igazgatási tevékenységnek tekintik, így nem látják szükségét a városi turizmus problémakörében való tudományos elmélyülésnek, emiatt a kutatók is csak limitált adatforrásokhoz juthatnak hozzá, amely hátráltatja az ezirányú kutatásokat. A könyv írója felhívja a figyelmet arra, hogy a városba érkező látogatók a motiváció széles skálájával rendelkeznek, a szakembereknek ezzel alapvetően tisztában kell lenniük, egyébként nem érthetik meg, miként is használják a turisták a városi teret.

A szerző nagy hangsúlyt fektet a városi turizmus irányításának és tervezésének kérdéskörére is. Kiemeli az önkormányzatoknak mint az „idegenforgalmi tér” gazdáinak és a civil szervezeteknek mint a társadalom egyfajta „leképződéseinek” szerepét a turizmus folyamatainak befolyásolásában. Nem utolsósorban szól a szerző a turizmus értékesítési feltételeiről és gyakorlati megvalósíthatóságáról.

A könyvet egyaránt ajánlom a turizmussal foglalkozó geográfusoknak, szociológusoknak és idegenforgalmi szakembereknek.

MICHALKÓ GÁBOR